

INTELLIGO.

Ultima perfectio intelligentis non consistit in hoc, quod producat effectus, sed in eo, quod ipse constituatur in actu secundo intelligens. ii, 235, n. 24.

Intelligere se habet ad intellectum in actu, sicut esse ad ens actu. ii, 235, n. 24.

Deum esse intelligentem et scientem absoluta fides est. ii, 419, n. 1.

Præter fidem, veritas ista lumine naturali nota est. ii, 419, n. 1.

Immaterialitas est principium intelligendi. ii, 419, n. 1.

Nomine immaterialitatis intelligitur non solum purificatio a materia, prout præcise dicit negationem, seu negationem illius, sed prout dicit elevationem supra modum materiæ, quantum ad hoc quod est recipere alia a se. ii, 422, n. 10.

Intelligere in actu secundo, in Deo pertinet ad constitutionem naturæ, quatenus est purus et ultimus actus. ii, 434, n. 10.

In Deo idem est intelligere et esse. ii, 435, n. 14.

Secunda Persona in divinis hoc habet speciale, quod ex vi processionis, illi communicatur intelligere, quod est ipsum Verbum, id est, imago ejus, a quo procedit, quod habet Spiritus sanctus. ii, 436, n. 15.

Natura divina non consistit in intelligere activo, ut præscindit ab intelligi passivo, sed ut comprehendit utrumque in sua ratione formali. ii, 437, n. 18.

Verbum procedit ut similitudo in eadem natura, quia intelligere est esse, sumendo intelligere ut etiam includit ipsum intelligi terminative, quia est actus purus in genere intelligibili. ii, 437, n. 18.

Deus est primum intelligibile per modum actus puri, et ideo per locum intrinsecum et formaliter est sua intellectio, quæ est ultima perfectio, et actus ipsius intelligibilis. ii, 446, n. 38.

Quomodo intelligere sit radix attributorum. ii, 447, n. 40.

Aliquando sapientia et scientia, et similia attributa sumuntur pro ipso intelligere in sua latitudine, et sic idem est sapientia quod intelligere et scientiæ Dei. ii, 447, n. 41.

Intelligere Angeli, non est ejus substantia. iv, 692, n. 1.

Intelligere ex duplici principio limitatur, scilicet ex objecto, a quo habet specificationem, et ex subjecto, a quo habet indi-

viduationem; et si est subsistens, caret utraque. iv, 699, n. 12; 701, n. 15.

Intelligere Angeli, non est suum esse. iv, 703, n. 19.

Intelligere in Angelo, est finitum entitative, habens tamen ordinem ad objecta infinita. iv, 707, n. 24.

Intelligere est quoddam pati. iv, 80, n. 24.

Hoc tamen non impedit quominus sit etiam quoddam agere. iv, 80, n. 24; 104, n. 15.

Intelligere formalissime est actus vitalis et viventis. iv, 103, n. 14.

Intelligere est actio perfecta, et sine motu, et in se est actus quidam secundus. iv, 115, n. 30.

Intelligere essentielle, seu commune toti Trinitati fit notionale, et paternum, per additionem relationis, et ut modificatum. iv, 116, n. 32.

Intelligere comparatur existentia, et quomodo. v, 184, n. 37.

Intelligere Dei est ejus substantia, et esse; intelligere vero creatum est operatio. v, 184, n. 27.

Intelligere Dei nequit communicari animæ Christi. v, 186, n. 40.

Intelligere quo sensu dicatur a philosopho quoddam pati. v, 192, n. 50.

INTEMPERATUS.

Intemperatus in quo differt ab incontinenti. v, 862, n. 81, vide temperatus.

INTENSIO.

Intensio habituum non fit per introductionem novæ formæ perfectioris, et destructionem antecedentis. vi, 315, n. 3.

Nec fit per additionem novæ entitatis, seu realitatis, seu gradus ad gradum. vi, 316, n. 5.

Sed per majorem radicationem in subjecto. vi, 319, n. 13.

Quæ major radicatio non consistit in nova, et perfectiori existentia, seu inhærentia ejusdem qualitatis, nec in perfectiori unionem ipsius qualitatis cum subjecto. vi, 320, n. 14.

Nec in expulsionem contrarii, nec in nova vi informativa. vi, 324, n. 17.

Sed in novo modo unionis, seu applicationis formæ ad subjectum vincente potentiali-

tatem, seu indifferentiam ipsius subjecti. vi, 322, n. 19, vide extensio.

Intensionis modus, qui producitur per intensionis motum, virtualiter est divisibilis, formaliter autem indivisibilis est, seu entitative. vi, 333, n. 13.

Permotum intensionis inter instans et instans non producitur aliquid in facto esse, sed solum tunc est fluxus, et fieri ipsius modi indivisibilis producendi in instanti terminativo motus. vi, 335, n. 18.

Intensio potest dari in qualitate etiam separata a subjecto, quæ consistit in aptitudinali unionem ad subjectum, non in actuali, et hoc fiet etiam mediante novo modo superaddito. vi, 337, n. 26.

INTENTIO.

Intentionis ordo, et executionis in voluntate divina assignantur. iii, 323, n. 12.

An intentionis ordo quatenus finem respicit ante media, sit efficax. iii, 324, n. 13; 324, n. 14.

Ordo executionis an sit aliquod decretum in mente habitum distinctum a decreto quo Deus vult aliquid per modum intentionis. iii, 324, n. 14.

Intentio non est simplex actus volendi, sed volendi finem. iii, 324, n. 7.

Intentionis ordo circa quid versatur. iii, 331, n. 24.

Intentionis ordo, et executionis quomodo in Deo distinguuntur. iii, 333, n. 28.

Intentio prima voluntatis quomodo sit actio humana, vide actiones humanæ.

Intentio prima potest esse libera, sed non deliberata perfecte. v, 25, n. 46.

Ad specificationem intentionis non intrant media inclusa in obliquo in fine. v, 61, n. 33.

Intentionis actus specificatur a fine directe. v, 63, n. 37.

Intentio terminatur ad finem intermedium, et quomodo. v, 81, n. 8.

Intentio finis realiter existens est causa realis electionis mediorum. v, 486, n. 14.

Intentio finis transacta virtualiter in determinationem quadam ipsius potentia manet, et quæ sit ista determinatio, et quomodo maneat. v, 486, n. 14, vide relatio virtualis.

Intentio, et fruitio an differant specie, vide fruitio.

Intentio seu actus interior, qui est fine suo bonus, ex prava electione vitiatur si in

illam influit, ut qui furatur verbi gratia ad dandam eleemosynam. vi, 26, n. 3.

Intentio bona diminuit malitiam pravæ electionis, non formaliter et intrinsece, sed motive et extrinsece, non tamen illam aufert omnino. vi, 31, n. 16.

Intentio bona diminuens malitiam pravæ electionis, non diminuit ex parte intendentis et operantis, sed ex parte rei intentæ, secundum quam rationem influit in electionem illam. vi, 35, n. 25.

Intentio bona duplicem bonitatem potest habere, ex parte scilicet intendentis, et ex parte rei intentæ. vi, 38, n. 33.

Intentio actualis est tutior, et securior quam virtutis in ministrandis sacramentis, et tamen potest quis licite uti virtuali tantum. vi, 190, n. 47.

Intentio generalis volendi conficere sacramenta non sufficit ad determinate hic et nunc sacramentum conficiendum. vi, 918, n. 20, 23.

Non potest dari unus motus intentionis, nisi in ordine ad unum terminum formalem. viii, 94, n. 17.

Tanto est efficacior, quanto modo magis determinatio procedit. viii, 100, n. 17.

Intentio efficax finis assequibilis indifferenter per diversa media non determinat ad unum medium indeterminate. viii, 108, n. 53.

Efficax intentio Dei semper respicit rem cum omnimoda determinatione ad statum assequibilitatis. viii, 100, n. 18.

Intentio efficax Dei infert determinationem medii in ordine ad finem consequendum, in quo distinguitur ab intentione humana. viii, 108, n. 53.

INTERMEDIUS.

Intermedia, vide finis.

INTERPRETATIVUS.

Interpretativa relatio in finem, vide relatio finis.

INTERRUPTIO.

Interruptio præcise physica actuum moralium non facit distinctum peccatum numero, sed tantum partialiter distinctum. v, 97, n. 52.

INTUITIVUS.

Intuitiva cognitio et abstractiva stare possunt respectu diversorum, licet illud neget Vasquez. Ex exemplo enim, quod affert, convincitur. iv, 856, n. 14.

Intuitiva cognitio præsentiam objecti requirit. v, 339, n. 20.

INVIDIA.

Quid sit invidia. iv, 936, n. 14.

Invidia impulit diabolus ad bellum cum homine. iv, 938, n. 16.

Invidia est species tristitiæ, licet accidentalis, et materialis. vi, 27, n. 15.

INVOLUNTARIUS.

Involuntarium quid sit. v, 408, n. 8.

IRA.

Ira quid. iii, 519, n. 14.

Quomodo Deo tribui possit. iii, 519, n. 14. Includit tristitiam, et dolorem. iii, 520, n. 15.

Ira non convenit Angelo, prout dicit passionem corporalem, sed bene prout est simplex voluntatis affectus appetentis vindictam sine passione corporali. iv, 938, n. 16.

Ira quomodo differat ab odio. v, 463, n. 10, vide odium abominationis et odium inimicitiae.

Iræ non opponitur contrarie aliqua passio, sed solum per cessationem ab actu. vi, 497, n. 3.

Ira ad irascibilem pertinet, oriturque ex spe et desiderio, ex tristitia etiam, et ex audacia. vi, 230, n. 4.

Et sic ad concupiscibilem solet pertinere casualiter. vi, 231, n. 2.

Iræ objectum est vindicta, et secundum hanc respicit rationem boni, ex parte autem objecti, cui vult illam, respicit malum. vi, 230, n. 4.

Ira magis naturalis est homini, quam concupiscentia, si consideretur homo in quan-

tum rationalis: si autem consideretur secundum rationem genericam, naturalior est homini concupiscentia, individualiter autem loquendo cholericis naturalior est ira. vi, 231, n. 2.

Ira non est gravior odio, sed e contra, quia ira semper respicit aliquam rationem iusti, et æqualitatis. vi, 231, n. 3.

Et sic facta satisfactione cessat, et non ita excludit misericordiam, sicut odium excludit, licet ira ex parte modi magis excludat illam, quia impetuosior est. vi, 231, n. 3.

Ira proprie est secundum quemdam modum rationis, et collationis, et sic proprie tantum invenitur in hominibus, et circa illos exercetur, improprie tamen datur ira in brutis, et in hominibus circa res ratione carentes. vi, 232, n. 4.

Ad iram tria concurrunt, concitatio motus irascentis, et tunc ira vocatur fellea, quia fel concitatur ex cholera: tristitia ex injuria illata, et tunc ira est mania, quia diu manet in memoria: vindicta desiderata, et quando hæc prævalet dicitur ira furor. vi, 232, n. 5.

Iræ causæ sunt parvipensio, excellentia injuriati, et parvitas injuriantis. vi, 232, n. 6, vide parvipensio.

Effectus iræ sunt delectatio in appetitu, accensio sanguinis circa cor, evaporatio fellis, conturbatio oculorum, faciei, et linguæ, et taciturnitas, et in mente perturbatio iudicii. vi, 232, n. 6.

Ira non est insidiatrix, sed manifesta, quia quærit per vindictam ostendere excellentiam. Concupiscentia autem est latens, et insidiosa, quia plus induit turpitudinis, quam excellentiæ, et arduitat. vi, 234, n. 11.

IRASCIBILIS.

Irascibilis, vide appetitus irascibilis.

IRREGULARIS.

Irregularis manet adultus qui differt baptismum usque ad mortis periculum, et tunc necessitate compulsus recipit illum. vii, 601, n. 6.

Irregularis est ille qui differt baptismum et non poterit ad sacros ordines promoveri. vii, 601, n. 7.

Irregularis fit ille qui baptizatur in loco ubi

peregrinatur et est incognitus. vii, 601, n. 7.

Irregulares sunt adulti ab hæreticis baptizati. vii, 626, n. 26.

Quid de aliorum sacramentorum indebito usu. vii, 626, n. 27.

Irregularis manet qui infert alicui vulnus lethale, etiamsi statim percussus intereat fulmine vel aliquo alio casu fortuito. vii, 549, n. 2.

Irregularis manet advocatus patrocinium ferens in causa injusta, sive in favorem Dei, sive accusatoris, si sequitur mors aut mutilatio alicujus, secus vero est dicendum quando causa est justa. vii, 565, n. 5.

IRREGULARITAS.

Irregularitas homicidii injusti quæ communiter est imposita omnibus, tam ecclesiasticis, quam sæcularibus nullam habet rationem censuræ. vii, 504, n. 5.

Bene tamen ea, quæ clericis est imposita. vii, 505, n. 7.

Et differentia inter præfatas irregularitates. vii, 505, n. 8.

Clerici mutilantes, aut occidentes incurrunt irregularitatem, quæ est censura, et canonicum impedimentum. vii, 506, n. 9.

Non vero incurrunt irregularitatem si non fit occisio, aut mutilatio, etiamsi sit percussio gravis, quod intelligendum est de irregularitate quæ est canonicum impedimentum. vii, 506, n. 9.

Distinctio et definitio duplicis irregularitatis. vii, 506, n. 3.

Irregularitas non est introducta jure divino in lege evangelica, sed jure ecclesiastico. vii, 333, n. 20.

Irregularitas illa solum est admittenda, quæ continetur in jure quod est simpliciter jus. vii, 333, n. 20.

Irregularitas quomodo a summo pontifice possit imponi. vii, 525, n. 5.

Nonnullæ irregularitates et impedimenta in ordine ad ministeria sacerdotum fuerunt imposita in lege veteri ex jure divino positivo. vii, 527, n. 9.

Irregularitas bigamiæ incurritur ab habente duas uxores ante baptismum sive post, vel ante unam, et postea alteram. vii, 527, n. 11.

Irregularitas vero homicidii non incurritur ab occisore ante baptismum, et quare. vii, 528, n. 15.

Irregularitas quando dicatur expressa injuria, vel non. vii, 530, n. 23.

Irregularitas quæ est censura non potest imponi ab Ecclesia propter actum mere internum. vii, 544, n. 2.

Neque illa quæ est canonicum impedimentum. vii, 546, n. 8.

Irregularitas non incurritur a persona sive ecclesiastica, sive sæculari habente temporale dominium ipsum delegando aliis, etiamsi isti ex vi potestatis sibi commissæ malefactores occidant. vii, 559, n. 8.

Et idem dicitur de delegato prædictam jurisdictionem et potestatem aliis subdelegatis committente. vii, 560, n. 12.

Irregularitas non incurritur a conditore legis qua decernitur aliquod flagitium plecendum pena mortis. vii, 561, n. 16.

Irregularitas quando et quomodo incurratur ab accusatore in causa sanguinis. vii, 549, n. 1; 574, n. 29.

Quomodo mors vel mutilatio facta ratione denuntiationis, inducat vel non irregularitatem. vii, 570, n. 15.

Ministri agentes coram tribunali de causa propter quam delinquens tradendus est brachio sæculari pena mortis puniendum, non incurrunt irregularitatem. vii, 573, n. 24.

Imo nec si ipse judex ecclesiasticus inferat penam mortis. vii, 573, n. 24.

Quid de ejus intentione. vii, 574, n. 28.

Irregularitas quomodo incurratur vel non a teste in causa sanguinis. vii, 575, n. 2.

Quid de cæteris ministris justitiæ. vii, 577, n. 2.

Et quid de medicis et chirurgis, et aliis ferentibus exercitia pietatis. vii, 578, n. 4.

Irregularitas inducitur ex actione, quæ proxime, et per se influit in mortem, sive mutilationem: non tamen si concurrat remote et per accidens. vii, 578, n. 6.

Irregularitas an incurratur a clerico consulto a iudice de crimine malefactoris digno morte. vii, 578, n. 6.

Et quid de confessario respectu pœnitentis, verbi gratia iudicis non volentis interficere malefactorem secundum jus dignum mortis. vii, 578, n. 6.

Irregularitas non incurritur a laicis militantibus ex præcepto in bello justo propter bonum commune reipublicæ vel principis, sive propter defendendam vitam innocentium. vii, 579, n. 2.

Irregularitas quæ est censura non incurritur a clericis in bello justo, quando instat præceptum naturale bellandi, mutilantibus sive occidentibus. vii, 580, n. 2.

Nec incurritur irregularitas, quæ est canonicum impedimentum. vii, 580, n. 2.

Quomodo clerico liceat absque incursu irre-

gularitatis exhortare milites ad pugnam. vii, 581, n. 6.

Irregularitas non incurritur a clericis, qui intersunt bello justo contra prohibitionem Ecclesiæ, si solum sacramenta ministrent. vii, 582, n. 40.

Secus si bellum sit injustum, et ibi existant sine licentia superioris, si tamen sequatur mors vel mutilatio. vii, 582, n. 41.

Irregularitas non inducitur ex homicidio secuto ex omissione culpabili solum contra præceptum charitatis. vii, 584, n. 3.

Inducitur tamen si omissio sit culpabilis contra justitiam. vii, 584, n. 4.

Irregularitas quæ est canonicum impedimentum, inducitur ex homicidio secuto ex negligentia culpabili venialiter. vii, 584, n. 8, 9.

Irregularitas non inducitur ab illo, qui facit opus illicitum non periculosum, nec inductivum mortis, et adhibet sufficientem diligentiam, etiamsi sequatur mors. vii, 590, n. 5.

Inducitur vero, si opus fuerit periculosum et inductivum mortis. vii, 591, n. 9.

Irregularitas an incurritur a percussione alterum vulnere non lethali, morte tamen secuta ex malo regimine, vel alia de causa. vii, 592, n. 4.

An incurritur irregularitas ab eo qui chorum ducit, sive saltat cum muliere gravida, aborsu secuto. vii, 592, n. 45.

Quid dicendum, de alente feram, ut leonem, qui tamen occidit aliquem. vii, 593, n. 46.

Quid de puero intra tempus infantie cum rationis usu, aut extra sine illo, alium occidente. vii, 593, n. 46.

Quid de caute sagittam vel gladium extrahente de homine percusso, si acceleretur mors. vii, 593, n. 47.

Irregularitas quomodo inducatur ex abscissione membri hominis. vii, 594, n. 5.

Irregularitas an incurritur ab eo qui sibi membrum abscindit, aut partem membri. vii, 596, n. 42.

Et quæ sit irregularitas quæ inducitur. vii, 596, n. 4.

Quid de præbente voluntarie alteri occasionem, vel causam culpabilem, ut illi abscinderetur membrum. vii, 597, n. 4.

Irregularitas an incurritur ex læsione facta

proximo circa occisionem et mutilationem. vii, 598, n. 6.

Irregularitas contracta ex mutilatione voluntaria licita, sive illicita, sive etiam ex casuali, erat reservata summo pontifici secundum jus commune. vii, 612, n. 15.

Irregularitas quæ est censura tantum potest auferri per bullam cruciatam novam post Pium V. vii, 614, n. 3.

Irregularitas homicidio illicito inducta potest auferri per bullam cruciatam, ea parte qua est censura canonicum impedimentum. vii, 614, n. 5.

Irregularitas quæ incurritur propter enormem percussione clericis citra occisionem aut mutilationem, potest auferri per bullam. vii, 615, n. 7.

Per ingressum religionis non tolluntur omnes irregularitates, et oppositum est omnino improbable. vii, 615, n. 8.

Ideoque non est tutum in conscientia non petere dispensationem a prælato post ingressum religionis ab irregularitate, etiam quæ pure censura est contracta ante ingressum. vii, 615, n. 9, vide episcopus et prælatus.

Irregularitas ut inducatur ex iteratione baptismi debet esse iteratio perfecta et completa. vii, 601, n. 5.

IRRELIGIO.

Irreligio, et injustitia quomodo trahantur ad rationem specificam luxuriæ in sacrilegio, et adulterio, etc. v, 850, n. 44, vide circumstantia personæ, luxuria et persona.

ISRAELITA.

Israelitis fastidiosis manna nauseam excitavit. vii, 954, n. 5.

Israelitæ mense aprili de Ægypto exierunt. vii, 962, n. 7.

Israelitæ morem colendi vitulum ab Ægyptiis acceperunt. vii, 962, n. 7.

J.

JACOB.

Jacob accessit ad Liam cum errore invincibili, et sic non peccavit. v, 835, n. 22.

Jacob accedens ad Liam licet falso speculative, practice tamen, et prudenter judicabat esse suam uxorem. vi, 25, n. 33.

Jacob non est mentitus patri suo dicens se esse Esau, et quare. vi, 37, n. 34.

Jacob non fuit mentitus quando patri suo dixit: Ego sum primogenitus tuus Esau. vi, 61, n. 17.

JOACHIM.

Joachim abbas affirmavit Apostolos sensum evangelii non percepisse, sed quod primus omnium sanctus Benedictus agnovit. vii, 120, n. 1.

JOANNES.

Joannes animæ Christi dixit de facto communicari essentiam divinam loco intellectio- nis propriæ. v, 175, n. 15, vide Christus.

De Joanne Baptista quando dicit Ecclesia, quod fugit in desertum, ne levi saltem maculare vitam fame posset, non est sensus, quod evitavit omne peccatum veniale, sed omnem famam etiam levem peccati. vi, 779, n. 11, vide Apostolus, Maria et Virgo.

Joannes Baptista ad legem gratiæ pertinebat. vii, 121, n. 5.

Quando Joannes Baptista discipulos ad Christum misit ut interrogarent eum: Tu es qui venturus es, etc. non dubitavit de Christo an esset, sed illos misit ut in cognitione Christi firmarentur. vii, 128, n. 6.

Joannes condemnatus fuit in Concilio constantiensi, quia dicebat quod Christus erat divinitas, et humanitas sigillatim. viii, 542, n. 53.

JOB.

Job nec venialiter peccavit toto tempore suæ tribulationis. vii, 64, n. 25.

JOSEPH.

Joseph non fuit mentitus quando dixit quod erat augur. vii, 65, n. 26.

JOVINIANUS.

Joviniani hæretici dogmata attinguntur. iii, 145, n. 7.

JUDÆUS.

Judæorum error, gratiam ad justificationem non requiri sed legem sufficere. iii, 142, n. 1.

Eorum sectæ tres præcipuæ, Essenorum, Phariseorum, et Sadducæorum. iii, 142, n. 2.

JUDAS.

Judæ proditoris casus, frustrabile esse nostra voluntate divinum auxilium ostendit. iii, 440, n. 30.

Judas Iscarioth, vide pœnitentia.

JUDEX.

Judex tam inferior, quam superior in sententia danda circa factum debet sequi probabiliorem sententiam, et non tantum probabilem: circa jus potest vero uti sententia probabili tantum, relicta probabili- ori. vi, 180, n. 13.

Quæ doctrina tenet in civilibus, et criminalibus suo modo. vi, 180, n. 13.

JUDICIUM.

Quomodo dies judicii dicatur a Filio Dei ignorari, cum ipse sit omniscius. iv, 39, n. 5.